

6. Ackroyd, Peter. 1993. Hawksmoor. London: Penguin Books.
7. Capote, Truman. 1989. A Capote Reader. London: An Abacus Book.
8. Chandler, Raymond. 1985. Farewell, My Lovely. London: Penguin Books.
9. Clancy, Thomas. 1990. Clear and Present Danger. Glasgow: Harper Collins.
10. Fitzgerald, Francis Scott. 1973. The Great Gatsby. K.: Dnipro.
11. Hailey, Arthur. 1986. Strong Medicine. New York: A Dell Book.
12. Hemingway, Ernest. 1971. Selected Stories. Moscow: Progress.
13. Hillerman, Tony. 1982. People of Darkness. Ottawa, Avon Books.
14. Le Carre, John. 1987. A Murder of Quality. London: Penguin Books.
15. Morris, John. 1993. Revenge at the Rodeo. New York: Baker Book.
16. Murdoch, Iris. 1978. The Time of the Angels. London: Triad Panther.
17. Walker, Lou. 1990. My Lady's Deception. New York: Zebra Books.

Гедз Светлана. Лексико-семантические и прагматические характеристики вопросительных предложений смешанного типа в современном английском языке. Посвящено исследованию вопросов, которые несмотря на то, что являются общим по своей структуре, требуют не только подтверждения или отрицания своего пропозиционального содержания, но и экспликации определенной их составляющей. Уникальность таких вопросительных предложений заключается в том, что в этом случае специальный вопрос функционирует в вопросительных предложениях другого типа – общего. Такие вопросительные предложения рассматриваются нами как вопросительные предложения смешанного типа. Необходимость разъяснения определенного компонента в вопросах данного типа проявляется эксплицитно и имплицитно. Эксплицитное значение реализуется с помощью эксплицитного выражения всей семантической структуры вопросительного предложения, а именно, запроса компетентности и предмета запроса. Имплицитный запрос информации осуществляется путем использования в вопросительных предложениях данного образца дейктических слов, неопределенных местоимений, указывающих на наличие пробелов в знаниях говорящего, которые необходимо заполнить определенной информацией.

Ключевые слова: вопросительные предложения, вопросительные предложения смешанного типа, дейктические слова, неопределенные местоимения, адресат, адресант.

Hedz Svitlana. Lexical, Semantic and Pragmatic Characteristics of Mixed Type Interrogative Sentences in Modern English. The article is devoted to the study of the questions which being general by their structure require not only the confirmation or denial of their propositional content but also the clarification of certain components. The uniqueness of such interrogative sentences lies in the fact that in this case a special question (WH-question) functions in the interrogative sentence of a different type, namely, in a general question. Interrogative sentences of this type are considered as a mixed type interrogative sentences. The need for clarification of a particular component in such questions may be manifested either explicitly or implicitly. The explicit meaning is displayed with the help of the explicit expression of the whole semantic structure of the interrogative sentence, i.e., by means of the inquiry about competence and the subject of the inquiry. The implicit request for information is carried out by using deictic words and the indefinite pronouns which indicate that there is a gap in the speaker's knowledge that must be filled in with some relevant information.

Key words: interrogative sentences, mixed type interrogative sentences, deictic words, indefinite pronouns, addressee, sender.

УДК 811.112.2'42+811.112.2:39

Олена Грибок

ВИРАЖЕННЯ ІМПЛІЦИТНОСТІ СТЕРЕОТИПІВ У ПОБУТОВОМУ ДИСКУРСІ

Стаття присвячена виявленню індикаторів імплицитних стереотипів у побутовому дискурсі німців та їхній вплив на процес комунікації через формування моделі мовної поведінки з метою досягнення успішності мовленнєвих актів, особливо під час інтерпретації непрямих мовленнєвих актів. До таких індикаторів належать одиниці всіх мовних рівнів, зокрема: лексичні одиниці з контекстуалізаційною функцією, що відносяться до родини слова або лексико-семантичного поля, граматичні засоби, прецедентні феномени, алюзійні елементи, метафори і порівняння. Імплицитні стереотипи функціонують на рівні пресупозицій, зокрема знання світу,

ситуації, тексту, повсякденних знаннях, та виявляються на рівні імплікатур дискурсу, серед яких дієвими виявилися насамперед максима модальності й максима релевантності.

Ключові слова: імплікатури, імпліцитний стереотип, індикатор, контекстуалізація, пресупозиція.

Постановка наукової проблеми та її значення. Поняття “імпліцитності” (інтонації, латентності) розглянуто в багатьох роботах вітчизняних і зарубіжних мовознавців у дихотомії з експліцитністю. Лінгвістичні прийоми, з якими пов’язано вираження стереотипів у дискурсі, діляться на дві великі категорії: семантичні й стилістичні. Семантичні прийоми безпосередньо відображають і створюють стереотипи в дискурсі. Стилiстичні прийоми прикрашають стереотипи, виражені іншими мовними засобами, роблять описуваний стереотип яскравішим та рельєфнішим [1, с. 65]. Не вся інформація, що вкладається в дискурс, виражається експліцитно. Частина імпліцитно вираженої інформації передається за допомогою різних вербальних засобів і певних дискурсивних тактик. Якщо експліцитні стереотипи повною мірою змістовно виражаються на поверхневому рівні, то імпліцитні стереотипи розпізнаються за іншими критеріями: їх зміст виводиться на основі різного роду чинників. І експліцитні, й імпліцитні стереотипи впливають на процес комунікації, оскільки “задають” зразок мовної поведінки.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Аналіз стереотипів як когнітивних елементів культурно-специфічних уявлень, що мають експліцитні й імпліцитні форми вираження, досліджені недостатньо, що й зумовлює **актуальність** теми цієї роботи.

Мета роботи – виявлення індикаторів імпліцитних стереотипів у побутовому спілкуванні німців. Об’єктом дослідження є мовні одиниці різних рівнів щодо їх здатності актуалізувати імпліцитні стереотипи німців, а також експлікувати їх. Матеріалом для статті слугують діалоги, вибрані з коротких оповідань і романів німецькомовних авторів періоду 1980–2015 рр.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Імпліцитні стереотипи, на відміну від експліцитних, не мають усталених форм вираження. Проте, у той чи той спосіб вони “дають про себе знати”. Вираження імпліцитних стереотипів здійснюється на різних мовних рівнях: від окремих слів до синтаксичних структур і цілих текстових блоків. Але сам стереотип формується і не має змістовного вираження на поверхневому рівні.

Імпліцитні стереотипи існують на рівні пресупозицій та імплікатур дискурсу [3]. Д. Вундерліх розділяє загальні та спеціальні пресупозиції [6]. Якщо загальні пресупозиції пов’язують із предметним аспектом комунікації, то спеціальні спрямовані на її кооперативність. Загальні пресупозиції містять загальні знання та уявлення комунікантів. Об’єктивація стереотипізованих знань здійснюється різними засобами (= індикаторами імпліцитних стереотипів). Розглянемо їх докладніше (зауважимо, що імпліцитний стереотип може бути легко експлікованим. Така трансформація слугує одним зі способів підтвердження наявності імпліцитного стереотипу).

1. Індикаторами імпліцитних стереотипів слугують загальноновживані лексичні одиниці, які описово розкривають суть певного стереотипу. На основі таких одиниць у свідомості слухача / читача актуалізується відповідний ментальний стереотип. Розпізнавання здійснюється в зворотному напрямі – від одиниці до стереотипу. У науково-теоретичному плані цей чинник заклав основу аналізу, характерного для другої хвилі так званого прагматичного перевороту, який ознаменував звернення до повсякденної живої мови. Його метою було формування універсальних правил утворення й успішності мовленнєвих актів, особливо інтерпретації непрямих мовних актів.

Друга хвиля прагматичного перевороту, згідно з Г. Файльке [5, с. 217], зосередила увагу дослідників на: а) письмовій мові поряд з усною; б) культурній специфіці замість універсальності; в) поверхневій структурі (оформленні) замість глибинної (генералізації компетенцій), коли стиль поверхневого оформлення вирішує, про який вид тексту говориться; г) контекстуалізації замість контексту як основи розуміння (контекст розглядають як наслідок тексту: певні елементи в тексті відповідають за те, що різні читачі / слухачі відтворюють той самий контекст) [4, с. 44–45]. Саме лексичні одиниці з контекстуалізуючою функцією виражають

імпліцитний стереотип (вводять це висловлювання / кілька висловлювань у контекст дії відповідного стереотипу), наприклад:

1) *Nur Hörner hatte er keine, er war nicht verheiratet* [12, с. 78].

Лексичні одиниці *Hörner* і *nicht verheiratet sein* умищують це висловлювання в контекст дії стереотипу, який міг би вербалізуватися словосполученням “*dem Ehemann / der Ehefrau Hörner aufsetzen = betrügen*” (“Наставити роги” чоловікові або дружині).

2) *...In der Hölle gibt es nämlich keine Sünde. Es ist wie auf der Alm, nur klimatisch nicht so gut. Wie sollte man hier auch sündigen? Jede Seele hat ihr Auskommen, Geld gibt es keins, Frauen auch nicht, sie sind in der anderen Abteilung!* [12, с. 77].

Є думка (стереотип), що до гріха призводять гроші й жінки. У наведеному фрагменті наявні лексичні одиниці *keine Sünde – kein Geld – keine Frauen*. Контекстуалізація посилюється риторичним питанням (лексика + граматика): *Wie sollte man hier auch sündigen?*

Контекстуалізації (в нашому випадку актуалізації імпліцитного стереотипу) сприяють лексичні одиниці, які є однокореновими, належать до одного лексико-семантичного поля і вербалізують основну ознаку стереотипу експліцитно. Наприклад:

1) *der sparsame Ehemann, Sparsamkeitsapostel, Sparstrumpf, sparsam, Sparsamkeit u. a.* (імплікація стереотипу “*Die Deutschen sind sparsam*”).

– “*Ich werde ihm sagen, daß ich mir jahrelang etwas vom Haushaltsgeld zurückgelegt habe*”.

– “*Ob er das glaubt*”.

– “*Das muß er einfach glauben! Er wird mich sogar wegen meiner Sparsamkeit bewundern, und dann werde ich ihm erklären, daß er jetzt auch mal ein bißchen sparen und mir einen kleinen Gebrauchtwagen kaufen soll*” [10, с. 281].

Такі лексичні одиниці, як *sparen, Sparsamkeit bewundern, vom Haushaltsgeld etwas zurücklegen* контекстуалізують наведені висловлювання у сферу дії стереотипу “*Die Deutschen sind sparsam*”.

2) *Pünktlichkeit, pünktlich sein, nicht spät, nicht zu früh, vorwurfsvoll auf die Uhr sehen u.a.* Уживання таких одиниць імплікують “*Die Deutschen sind pünktlich*”.

“*Frau Brauer scheint die Sitten des Orients übernehmen zu haben, denn soviel man weiß, spielt doch Pünktlichkeit in diesen Ländern überhaupt keine Rolle. Es war drei Minuten nach vier!*” [10, с. 104].

2. Стереотипи імплікуються також граматичними засобами. До них належать передусім сполучники, вживання яких на перший погляд здається алогічним. Однак у контексті дії імпліцитного стереотипу їх вживання стає зрозумілим. З іншого боку, таке “алогічне” вживання сполучників є інформативним для комуніканта, який може зробити певний висновок щодо стереотипних уявлень на рівні імплікацій або комунікативних імплікатур Грайса [2]:

1) *Morgen kommen meine Schwiegereltern zu Besuch, aber sie sind ganz nett.*

2) *Du willst mit nem Jungen zelten fahren? Aber du hast ja noch nicht mal die Lehre zu Ende!*

3) *Obwohl sie bald zwanzig wird, wohnt sie immer noch zu Haus* [11, с. 84].

Приклад 1) демонструє упереджене ставлення (негативний стереотип) до батьків чоловіка / дружини. (Стереотип “*Die Deutschen haben negative Einstellung zu Schwiegereltern*”) Стереотип імплікується саме за допомогою адверзативного сполучника *aber*. Мовець діє ніби “на випередження”, заспокоюючи співрозмовника: батьки чоловіка не підпадають під категорію поганих людей. Приклад 2) свідчить про вічне побоювання батьків за дочок. Сполучник *aber* робить несумісними поняття *zelten mit einem Jungen* vs *die Lehre zu Ende bringen* (Стереотип “*Mit einem Jungen zelten bedeutet die Lehre hinzuschmeissen*”) Приклад 3) демонструє національну специфіку німців: діти рано покидають рідну домівку й самостійно наймають житло.

Функцію експлікації імпліцитних стереотипів виконують частки *schon, ja, nur, doch*; корелат *dabei*, які пов’язують суперечливі ознаки, стан справ, дії і т. д. Наприклад:

1) *Wir haben uns halbtot gelacht, dabei hatten wir keinen Schluck getrunken.*

2) *Setzt dich nicht so hin, bist doch schließlich ein Mädchen.*

3) *Mich haben sie in München nachts um zwei aus dem Bett geholt, nur weil jemand ein bisschen an mein Auto gefahren war!* (Spanier) [11, с. 85].

Відомі стереотипи можуть мати варіативні форми свого вираження. Порівняймо:

1) *Die Männer lieben mit den Augen.*

2) *Die meisten Mädchen möchten aber lieber hübsch als intelligent sein, weil die meisten Männer besser sehen als denken können* [10, с. 307].

Друге висловлювання містить варіант експліцитного вираження стереотипу першого (варіативність по лінії належності до одного лексико-семантичного поля: *mit Augen lieben* = *besser sehen können als denken*). Цей стереотип імплікується:

а) метафорами: *“Also doch! Fliegt auf ein angemaltes Puppengesicht genauso schnell herein wie alle anderen”* [10, с. 254];

б) усталеними виразами: *“Wie alle Männer hatte Rolf ein Faible für attraktive Frauen, und daß Frau Gundloff zu dieser Kategorie zählte, ließ sich nicht bestreiten”* [10, с. 82];

в) порівняннями-протиставленнями: *“Zum Glück ist es bei uns genau umgekehrt, oder habt ihr schon mal eine Frau gesehen, die einen Idioten heiratet, nur weil er schöne Beine hat?”* [11, с. 308]; *“Frauen sehen das, was sie wollen. Und die Männer wollen das, was sie sehen”* (Aus *“Winni-the-Pooh”*) [9, с. 272].

3. Імпліцитний стереотип може виражатися за аналогією на рівні імплікатури, коли наводиться низка експліцитних стереотипів, наприклад:

“Jeder wird begreifen, daß ich nach Feierabend oder in Urlaub wenig Neigung zum Lachen verspüre: Der Melker ist froh, wenn er die Kuh, der Maurer glücklich, wenn er den Mörtel vergessen darf. Zuckerbäcker zieht die Wurst dem Brot vor; Stierkämpfer lieben den Umgang mit Tauben, Boxer werden blaß, wenn ihre Kinder Nasenbluten haben: Ich verstehe das alles, denn ich lache nach Feierabend nie. Ich bin ein todesernster Mensch, und die Leute halten mich - mit Recht - für einen Pessimisten” [7, с. 38]

Цей цілий текстовий блок нагадує прислів'я *“Der Schuster trägt immer die schlechtesten Stiefel”*. Професією героя оповідання Г. Бюлля *“Der Lacher”* було смішити людей. Перераховані представники різних професій не люблять займатися професійними обов'язками поза робочим часом. Аналогічно поводиться і персонаж Г. Бюлля.

4. Імпліцитний стереотип стає основою розуміння висловлювань з алюзійними елементами, які є нагадуванням (або натяком) на прецедентні феномени. Як показує фактичний матеріал, у німецькому суспільстві спостерігається упереджене ставлення (негативний стереотип) до поліцейських. Вони порівнюються з *Raubritter des Mittelalters* (прецедентний феномен), для позначення їхніх дій використовується негативно забарвлена лексика (*Parkplatzhyänen*), в авторських ремарках відзначається негативна реакція водіїв (*wütend aufs Gaspedal treten* ua). Наприклад:

1) <...> *“Sofort tauchte ein Polizist auf, zückte seinen Kugelschreiber und füllte den Strafzettel aus – im Rheinland “Knöllchen” genannt. Freundlich lächelnd reichte er das Knöllchen in den Wagen, tippte an seine Mütze und bezog wieder Posten hinter der Litfaßsäule”.*

“Wer behauptet eigentlich, daß es Raubritter nur im Mittelalter gegeben hat?” Frau Heinze stopfte die Zahlkarte ins Handschuhfach, steuerte in die nächste Seitenstraße und schlich im Schneckentempo vorwärt” [10, с. 286].

2) <...> *“Sie kurbelte das Fenster wieder hoch. Wahrscheinlich hat er sein Soll an Straffzetteln schon erfüllt. Ich habe auch einen gekriegt. Warum hast du mir das nicht früher gesagt? Verlorene Schlüssel sind höhere Gewalt, das hätte ich ihm schon begreiflich gemacht”.*

“Da kennst du aber die Parkplatzhyänen schlecht! Wütend trat ich aufs Gaspedal und fädelt mich in den Verkehr ein” [10, с. 198–199].

Упереджене ставлення до поліцейських, як бачимо, зумовлено нескінченними штрафами за порушення правил дорожнього руху. Експліцитно це упередження не виражено, проте імплікується низкою мовних одиниць і немовних реакцій водіїв. Прецедентний феномен *Raubritter* – це алюзія на лицарів, які жили за рахунок пограбувань на дорогах в Середньовіччі

(*Raubritter – im späten MA – vom Straßenraub lebender Ritter* [13, с. 1008]); для характеристики поліцейських використовується метафора з негативною асоціацією з гієнами (*Parkplatzhyänen*), що підстерігають на парковках; штрафи (*Strafzettel = Knöllchen*), іронічне *Strafmandat* – усе це свідчить про негативні емоції у водіїв. Звідси і негативний стереотип. Крім того, сформувався негативне уявлення про “зобов’язання” поліцейських або “плану” збору штрафів (*sein Soll an Strafzettel erfüllen*).

5. Імплицитні стереотипи виявляють себе в різного виду порівняннях; основне навантаження припадає при цьому на основу й еталон порівняння (у структурі порівняльної конструкції виділяються одиниці, відповідні термінам порівняння: об’єкт, еталон, суб’єкт, основа (ознака, за яким встановлюється подібність / відмінність), предикат операційного або результативного порівняння. Особливістю порівнянь є те, що вони імплікують стереотипне уявлення про ідеал порівняння. Наприклад: *zuverlässig wie ein Schweizer Uhrwerk* [9, с. 181]; *Too-much-Information-Mutti ist wie Krupp-Stahl* [9, с. 169]; <...> *Der andere ist ein dunkler, blasser Grüblertyp, er gleicht einem Romantiker des 19. Jahrhunderts* [8, с. 141].

6. Імплицитні нормативні стереотипи актуалізуються описовим фрагментом тексту, або цілим текстом. Наприклад:

“Zuhören und Antworten sind einfach nur zwei im Männerhirn völlig voneinander abgekoppelte Prozesse. Manchmal gibt derjenige Mann die bessere Antwort, der gerade nach einer dreijährigen Amazonas-Expedition durch die Tür kommt und gar nicht weiß, was gefragt wurde. Während Schatzi, reziprok gesehen, nach zehn Jahren Dauerdiallog mit mir immer noch keine Antwort weiß auf die Frage: Was will diese Frau eigentlich von mir?” [10, с. 123]

Імплікується стереотип “Männer sind vom Mars, Frauen – vom Venus”.

Імплицитні стереотипи об’єктивуються на основі експліцитно вираженого переосмислення наявних стереотипів. Так, відомий німецький стереотип “Die Frauen charakterisieren sich durch drei K (Kinder, Kirche, Küche)” на сучасному етапі змінюється, про що свідчать різні образи жінки-матері в бестселері К. Кесслер: *die Rudel-Mutti, die Generalstabs-Mutti, die Piepsmaus-Mutti, die Too-much-Information-Mutti, die Journalisten-Mutti, die Tussi-Mutti, die Heile-Welt-Mutti, die Busy-Busy-Mutti, die Problem-Mutti, die Nervensäge-Mutti, die Prosecco-Mutti, die Katja-Mutti, die Vati-Mutti* [9, с. 141–219].

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Імплицитні стереотипи існують на рівні пресупозицій і виявляються на рівні імплікатур дискурсу. До основних індикаторів, що об’єктивують імплицитні стереотипи, належать одиниці всіх мовних рівнів.

Перспективним для подальшого дослідження вважаємо аналіз ідеолектальних стереотипів представників німецькомовної спільноти.

Джерела та література

1. Бергельсон М. Б. Прагматическая и социокультурная мотивированность языковой формы / М. Б. Бергельсон. – М. : Университ. кн., 2007. – 320 с.
2. Грайс Г. П. Логика и речевое общение / Г. П. Грайс // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1985. – Вып. 16. – С. 217–238.
3. Падучева Е. В. Динамические модели в семантике лексики / Е. В. Падучева. – М. : Языки славянской культуры, 2004. – 607 с.
4. Bubenhofer N. Sprachgebrauchsmuster. Korpuslinguistik als Methode der Diskurs und Kulturanalyse (Sprache und Wissen 4) / N. Bubenhofer. – Berlin ; New York : de Gruyter, 2009. – 388 s.
5. Feilke H. Oberfläche und Performanz: Untersuchung zur Sprache als dynamischer Gestalt (Monte Verita) / H. Feilke. – Tübingen : Niemeyer, 2009. – 521 s.
6. Wunderlich D. Pragmatik, Sprechsituationen / D. Wunderlich. – Frankfurt : Deixis ; LiLi 1/2, 1971. – S. 153–190.
7. Böll H. Der Lacher / H. Böll. – München : Wilhelm Heyne Verlag, 2008. – S. 37–40.
8. Danella U. Szene aus dem Familienleben / U. Danella. – München : Wilhelm Heyne Verlag, 2008. – S. 141–154.
9. Kessler K. Der Tag, an dem ich beschloss, meinen Mann zu dressieren / K. Kessler. – München : Diana Verlag, 2011. – 204 s.
10. Sanders E. Radau im Reihenhaushaus / E. Sanders. – München : Wilhelm Heyne, 1986. – 348 s.
11. Sichtwechsel Elf Kapitel zur Sprachsensibilisierung // Ein Deutschkurs für Fortgeschrittene. – Stuttgart : Emst Klett Verlage VG, 1984. – 225 s.
12. Spoerl H. Ich fahre in die Hölle / H. Spoerl. – München : Wilhelm Heyne Verlag, 2008. – S.76-81

13. Wahrig G. Deutsches Wörterbuch. 8., vollst.neu bearb.und aktualisierte Aufl. / G.Wahrig. – Gütersloh : Wissen-Media-Verlag, 2008. – 1728 s.

References

1. Bergelson, Mira. 2007. *Pragmatischeskaia i Sociokulturnaia Motivirovannost Yazykovoi Formy*. Moskva: Universitetskaya kniga.
2. Grice, Herbert Paul. 1985. "Logika i Rechevoie Obshcheniie". In *Novoie v zarubezhnoi lingvistike*, 16: 217–238. Moskva: Progress.
3. Paducheva, Elena. 2004. *Dinamicheskie Modeli v Semantike Leksiki*. Moskva: Yazyki slavianskoi kultury.
4. Bubenhofer, Noah. 2009. *Sprachgebrauchsmuster. Korpuslinguistik als Methode der Diskurs- und Kulturanalyse (Sprache und Wissen)*. Berlin; New York: de Gruyter.
5. Feilke, Helmut. 2009. *Oberfläche und Performanz: Untersuchung zur Sprache als dynamischer Gestalt (Monte Verita)*. Tübingen: Niemeyer.
6. Wunderlich, Dieter. 2007. *Pragmatik, Sprechsituationen*. Frankfurt: Deixis.
7. Böll, H. 2008. *Der Lacher*. München: Wilhelm Heyne Verlag, 37–40.
8. Danella, U. 2008. *Szene aus dem Familienleben*. München: Wilhelm Heyne Verlag, 141–154.
9. Kessler, K. 2011. *Der Tag, an dem Ich Beschloss, meinen Mann zu Dressieren*. München: Diana Verlag.
10. Sanders, E. 1986. *Radau im Reichenhaus*. München: Wilhelm Heyne.
11. "Sichtwechsel Elf Kapitel zur Sprachsensibilisierung". 1984 In *Ein Deutschkurs für Fortgeschrittene*. Stuttgart: Ernst Klett Verlage VG.
12. Spoerl, H. 2008. *Ich fahre in die Hölle*. München: Wilhelm Heyne Verlag, 76–81.
13. Wahrig, G. 2008. *Deutsches Wörterbuch*. Gütersloh: Wissen-Media-Verlag.

Грибок Елена. Выражение имплицитности стереотипов в бытовом дискурсе. Статья посвящена выявлению индикаторов имплицитных стереотипов в бытовом дискурсе немцев и их влиянию на процесс коммуникации через формирование модели речевого поведения с целью достижения успешности речевых актов, особенно во время интерпретации косвенных речевых актов. К таким индикаторам относятся единицы всех языковых уровней, в частности: лексические единицы с контекстуализирующей функцией, относящиеся к семейству слова или лексико-семантическому полю, грамматические средства, прецедентные феномены, аллюзийные элементы, метафоры и сравнения. Имплицитные стереотипы существуют на уровне пресуппозиций, в частности знании мира, ситуации, текста, повседневных знаниях, и проявляются на уровне имплицатур дискурса, среди которых действенными оказались прежде всего максима модальности и максима релевантности.

Ключевые слова: имплицатуры, имплицитный стереотип, индикатор, контекстуализация, пресуппозиция.

Grybok Olena. *Implicit Manifestation of Stereotypes in the Every-day Discourse.* The article deals with the finding of indicators of implicit stereotypes in the every-day discourse of Germans and their influence on the process of communication through the formation of a model of linguistic behavior in order to achieve the success of speech acts, especially during the interpretation of indirect speech acts. These indicators include lexical items with contextualization function belonging to the family of words or lexical-semantic field, grammar tools, case phenomena, allusion elements, metaphors and comparisons. The implicate stereotypes exist at the level of presuppositions, in particular in the knowledge of the world, situation, text, everyday knowledge, and are found at the level of implicators of discourse, among which the most effective were the maxim of modality and the maxim of relevancy. This article deals with the finding of indicators of implicit stereotypes in the everyday discourse of Germans, and their influence on the process of communication by the formation of a model of linguistic behaviour in order to achieve success in speech acts, especially during the interpretation of indirect speech acts. These indicators include lexical items with a contextualization function belonging to the family of words or lexical-semantic field, grammar tools, case phenomena, allusion elements, metaphors and comparisons. Implicit stereotypes exist at the level of presuppositions, in particular with respect to the knowledge of the world, situation, text, everyday knowledge, and are found at the level of implicators of discourse, among which the most effective were the maxim of modality and the maxim of relevancy.

Key words: implicature, implicit stereotype, indicator, contextualization, presupposition.

УДК 821.111-312.6.09 "193"Д.Орвелл:[7.041.53:159.923.2]

Тетяна Дерезицька

ЧИННИКИ ДЕТЕРМІНОВАНOSTІ АВТО- ТА ГЕТЕРООБРАЗІВ У РОМАНІ ДЖОРДЖА ОРВЕЛЛА "БІРМАНСЬКІ ДНІ"

У статті проаналізовано особливості формування та розвитку авто- та гетерообразів на прикладі роману Дж. Орвелла "Бірманські дні". Основні методи (компаративний, контекстуальний аналіз та метод ретельного